

DILEMMAT. Fotografen och researrangören Annelie Utter har besökt Ugandas bergsgorillor 50 gånger – världsrekord. *Så hur kan hon ägna sig åt något som riskerar att skada hennes älsklingsdjur?*

Hur hamnade du hos bergsgorillorna?
– Farmor var nordsame och jag var mycket i den skandinaviska vildmarken när jag var liten. Mamma kunde namnen på alla blommor och fåglar, och jag fick följa med pappa när han fiskade på västkusten. Där såg vi ofta tumlare, världens minsta val. Pappa fotograferade mycket och jag började ta bilder på nallar och lyckotroll på stubbar och små lingonris. När jag blev vuxen assisterade jag en späckhuggarforskare i Lofoten och fick lära mig väldigt mycket om dem och andra valar. Så träffade jag en man från ett nystartat reseföretag som försökte få mig till Sydafrika för att jobba med vithajar. När han stod där ramlade det ut en bild på en bergsgorilla ur en mapp. Jag tog upp bilden och sa att »dit vill jag åka«. Han höll just på att öppna en gorillacamp i Uganda och erbjöd mig jobb som guide. Så blev det.

Nu har du besökt bergsgorillorna 50 gånger, flest av alla förutom forskare och lokala guider. Varför är du så fäst vid dem?

– De är så lika oss och de tillåter att vi får komma ända in i deras »vardagsrum«, de accepterar oss. Det känns stort. Jag tror till och med att de är roade av våra besök. De lever på vulkanslutningar och vi kämpar i timmar i tät djungel för att komma fram till en enda bergsgorillafamilj. En gång kom en stor hane och satte sig bredvid mig. Han tittade på mig och min kamera. Det var coolt, han ville sitta där.

Riskerar inte kommersialiseringen av bergsgorillorna att gå för långt?

– Det tar lång tid att vänja en grupp gorillor vid människor, över två år, innan det går att ta dit turister. Men jag ser ingen nackdel med att fler gorillor habitueras så länge mötet med besökarna sker på ett bra sätt. Vi ska vara glada att så många har råd att åka dit, för en sak är säker: det skulle inte finnas en enda gorilla kvar om man inte kunde tjäna pengar på dem. Hoten mot gorillorna är många, men skydden är också många. Ekoturismen i Uganda inbringar mycket pengar till befolkningen i gorillaländ.

Jag har sett skillnaden.

Jag tycker absolut inte att man ska resa till Kongo, dels för att det fortfarande finns oroligheter där, dels för att vi inte vet var pengarna

hamnar. Dessutom har jag hört att gränsen på sju meters avstånd till djuren inte respekteras, och då ser man inte till gorillornas bästa.

Vilka risker ser du med det?

– Regeln finns till för att skydda gorillorna från sjukdomar som vi kan bära på. Men ibland sker mötena på närmare håll för att gorillorna ju inte har läst reglerna. Förra gången jag var i Uganda satt gorillor i lodgesoffan med fötterna på bordet och lekte med kuddarna. Det är ju inte bra, så ska det inte vara. Men turister är i regel friska och har god hygien. Den största risken med att gorillorna blir för tama är inte mötet med oss, utan med lokalbefolkningen. De har ofta problem med skabb och andra sjukdomar. De kan också vara rädda för eller arga på gorillorna, som stjälar deras mat.

Går det att vända utvecklingen och göra gorillorna mer vilda igen?

– Att de kommer så nära människor är ännu väldigt ovanligt. Vi vet inte varför de gör så, de söker kanske skydd hos oss under konflikter med andra gorillagrupper? Djuren ska vara vilda och inte som hönorna i min trädgård. Jag känner guiderna i Uganda och de är fullt medvetna om att de måste göra något. Hittills har man bara varit snäll och lugn med gorillorna, men nu får man väl försöka skrämja bort dem.

HANS P A KARLSSON
FOTO: ANNELIE UTTER

Söndag 1 december. Annelie Utter gör sitt 51:a gorillabesök.

**with vitamins to help you
be your best #shinebright**

GLACÉAU
vitaminwater.